

5 Mart 2012

Av.Alper YILMAZ

RADYOLOJİ TEKNİKER/TEKNİSYENLERİNİN ÇALIŞMA SÜRELERİ VE SOSYAL HAKLARI

Radyoloji teknikerleri/teknisyenlerinin çalışma saatleri özel olarak 3153 sayılı Kanun dayanak yapılarak çıkarılan **“Radyoloji, Radyom ve Elektrik ile Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Tüzük”** kapsamında düzenlenmektedir. Söz konusu Tüzüğün 1. maddesinde Tüzüğün amacı; *“Münhasıran röntgen şuai vasıtasıyla teşhis veya hem teşhir ve hem tedavi yahut radyom emanasyonu yahut radyom mürekkebatı ile veya her türlü elektrik aletleri ile tedavi yapan müesseselerin bina vasıfları ve hastalar ile mütehassısları ve orada çalışan veya bulunan başkalarını cereyanı ve röntgen şuai ve radyom arızalarında koruyacak tertipler ile bunlara ait levazımın şartları ve radyom için müessesede bulunması lazım gelen en az miktar ve elektrik ile tedaviye mahsus aletleri ve şartları bu nizamnamede tespit edilmiştir.”* ifadeleri ile belirtilmiştir.

Görüldüğü gibi bu tüzük, radyoloji, radyom ve elektrikle yapılan tedavi işlerine ilişkin münhasır düzenlemeler içermektedir.

I- ÇALIŞMA SÜRELERİ

Tüzüğün 21. Maddesinde röntgen ve radyom ile daimi olarak günde **beş saatten fazla** çalışılmayacağı, röntgen muayenehanelerinde pazardan başka ayrıca bir gün daha öğleden sonra tatil yapılması gerektiği düzenlenmiştir. Bu kapsamda Yargıtay'ın önceki kararlarında haftalık 30 saatin geçilmesi halinde fazla çalışma ücretine hak kazanılacağını belirtilmekte iken, son yıllardaki kararlarında **haftalık 27.5 saati aşan çalışmaların** fazla mesai ücretine hak kazandıracağına hükmedildiği görülmektedir.

Nitekim bu husus **Yargıtay 9. HD. 01.06.2005 tarih 2004/27601 Esas 2005/20095 K. Sayılı kararında:** *“Davacı, davalıya ait işyerinde Radyoloji teknikeri olarak çalışmakta olup, 3591 sayılı Radyoloji, Radyan ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun'a tabidir.Yine bu kanuna göre çıkarılan Radyoloji Radyom ve Elektrikle Tedavi Müesseseleri Hakkında Nizamname'nin 21. maddesi gereğince röntgen ve Radyon ile tedavide günde 5 saatten fazla çalışamaz.Röntgen muayenehanelerinde Pazar'dan maada ayrıca bir gün daha öğleden sonra tatil yapılmalıdır.Davacının bu durumda haftada 30 saatin üzerinde çalıştığı anlaşıldığından..... **haftada 30 saatin üzerindeki çalışmaların fazla çalışma olarak kabulü gerekeceği**”* belirtilmiş ise de, **Yargıtay'ımızın daha sonraki uygulamasına ilişkin 28.12.2010 günlü ilamında** *“..... mahkemece itibar edilen bilirkişi raporunda fazla çalışma ücreti alacağı hesaplanırken, haftalık çalışma süresi 30 saat kabul edilmiş, 30 saatin üzerinde kalan 12 saatlik süre fazla çalışma kabul edilerek hesaplama yapılmıştır. Ancak, 1939 tarihli “Radyoloji, Radyom ve Elektrik Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Nizamname'nin 21. maddesinde bu durumdaki kişiler için haftalık 27.5 saat çalışma öngörülmüştür. **Bu nedenle haftalık çalışma süresinin 27.5 saat yerine 30 saat olarak değerlendirilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.**”* şeklinde görüş açıklanmıştır.

Yukarıda ifade ettiğimiz husus kamu personeli olmayan çalışanlar için geçerli olup, kamuda çalışanların çalışma süreleri konusunda 5947 sayılı Kanun'un 9. Maddesi ile 3153 sayılı Kanuna eklenen ek 1. Madde ile farklı bir düzenlemeye gidilmiştir. Buna göre "İyonlaştırıcı radyasyonla teşhis, tedavi veya araştırmanın yapıldığı yerler ile bu iş veya işlemlerde çalışan personelin haftalık çalışma süresi 35 saattir. Bu süre içerisinde, Sağlık Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte belirtilen radyasyon dozu limitleri de ayrıca dikkate alınır. Doz limitlerinin aşılmaması için alınması gereken tedbirler ile aşıldığı takdirde izinle geçirilecek süreler ve alınacak diğer tedbirler Sağlık Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir." hükmüne yer verilmiştir.

Ortada halen yürürlükte olan bir Tüzük hükmü var iken, kamu ve özel işyeri kapsamında çalışma saatleri konusunda ayrıma gitmenin Anayasanın eşitlik ilkesine aykırılık teşkil ettiği açıktır. Bu çerçevede dahi kamu personeli için getirilen haftalık 35 saatlik çalışma süresinin (günlük 7 saat) genel bir düzenleme olarak düşünülmemelidir. Çünkü Sağlık Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelik ile belirtilen radyasyon doz limitlerinin de ayrıca çalışma saatlerinin hesaplanmasında dikkate alınacağı düzenlenmektedir. Şu halde Bakanlık tarafından Yönetmelik ile doz limitleri belirlenmeden genel olarak haftalık 35 saatlik bir çalışma saatinin belirlenmesi hukuka aykırılık teşkil edecektir. Şu halde kamuda görev yapan personelin aleyhine yapılan bu düzenlemenin değiştirilerek, günde 5 saatten fazla çalışma yaptırılmaması gerektiğini düşünmekteyiz.

II- ŞUA İZİNİ

Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi Müesseseleri Hakkında Tüzüğün 24. maddesinde "**bu gibi müesseselerde, her röntgen mütehassısının veya röntgen ve radyom ile iştigal eden kimsenin senede dört hafta muntazaman devamlı tatil yapılması mecburidir**" ifadelerine yer verilmiştir. Uygulamada şua izni adı verilen bu izin yıllık ücretli iznin haricinde olup işverenlerin çalışanlara bu izni de kullandırmaları zaruridir. Söz konusu iznin bölünerek değil, bir bütün halinde kullanılması esastır.

III- FİİLİ HİZMET ZAMMI

Bunun yanında 5510 sayılı Kanun'un 40. maddesinde fiili hizmet zammı süresi uygulanacak kişiler bir tablo halinde düzenlenmiştir. Tablonun 11. maddesinde Radyoaktif ve Radyoionizan Maddelerle Yapılan İşlerde çalışanlar için 90 günlük fiili hizmet süresi zammı belirlenmiştir. Bu çerçevede 5510 sayılı Kanun 40.maddesinde "*sigortalıların prim ödeme gün sayılarına, bu işyerlerinde ve işlerde geçen çalışma sürelerinin her 360 günü için karşılığında gösterilen gün sayıları, fiili hizmet süresi zammı olarak eklenir. 360 günden eksik sürelerle ait fiili hizmet süresi zammı, 360 gün için eklenen fiili hizmet süresi ile orantılı olarak belirlenir.*" hükmü düzenlenmektedir.

SONUÇ

Yapılan işin niteliği dikkate alındığında radyoloji tekniker/teknisyenleri sürekli radyasyona maruz kalmakta olduklarından yaptıkları görev gereği bir takım özel düzenlemelere gerek duyulmaktadır. Yukarıda belirtilen Tüzük hükümlerine göre günlük 5 saatlik çalışma süresinin üzerinde bir çalışma yaptırılarak haftalık çalışma süresinin aşılması halinde çalışanın fazla çalışma ücreti hakkı doğmaktadır. Aynı zamanda çalışanın şua izninin kullanılması da yasal bir zorunluluktur. Fiili hizmet zammına ilişkin düzenleme ise çalışanın yaptığı iş

gözönüne alındığında kendisine verilen en temel haklardan bir tanesidir. Her ne kadar şu aşamada özel ve kamu sektöründe çalışanlar arasında haftalık çalışma süresi yönünde bir farklılık görülmekle birlikte, Anayasa'da düzenlenen "Eşitlik İlkesine" aykırı bu farklılığın bir an önce giderilmesi yerinde olacaktır. Son olarak; çalışanların haklarına aykırı uygulamaların söz konusu olması halinde, dava yolu ile zamanaşımı süreleri dahilinde yasal haklarını talep edebileceklerini belirtmekte fayda vardır.